

Sygn. akt V KK 236/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)
SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)
SSN Przemysław Kalinowski

Protokolant Katarzyna Wępa

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jerzego Engelkinga,
w sprawie **T.S. i K.Z.**

skazanych z art. 258 § 1 kk, art. 279 § 1 kk w zw. z art. 65 § 1 kk i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 6 grudnia 2017 r.,

kasacji wniesionych przez obrońców skazanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 29 listopada 2016 r., zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w [...]

z dnia 30 grudnia 2015 r.,

1. uchyla zaskarżony wyrok co do K.Z. w zakresie w jakim utrzymano w mocy rozstrzygnięcie co do czynu przypisanego K.Z. w pkt LXXX aktu oskarżenia (pkt 10 wyroku Sądu Okręgowego), a także utrzymany w tym zakresie w mocy pkt 10 wyroku Sądu Okręgowego i postępowanie karne co do tego czynu na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 kpk w zw. z art. 101 § 1 pkt 2a kk w zw. z art. 102 kk w brzmieniu obowiązującym do 1 marca

2016 r. umarza, a kosztami procesu w tym zakresie obciąża Skarb Państwa;

2. oddała w pozostałym zakresie kasację obrońcy skazanego K.Z. i kasację obrońcy skazanego T.S. w całości - jako oczywiście bezzasadne;

3. obciąża obydwu skazanych kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego w częściach na nich przypadających.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 grudnia 2015 r., Sąd Okręgowy w [...] uznał K.Z. oraz T.S. za winnych tego, że w okresie od października 2006 r. do lipca 2009 r. (K.Z.) i do czerwca 2009 r. (T.S.) w [...] i innych miejscowościach województwa [...] brali udział w zorganizowanej grupie przestępczej mającej na celu popełnienie przestępstw związanych z kradzieżą i paserstwem samochodów, to jest przestępstwa z art. 258 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. za który to czyn wymierzył im karę po 2 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

Nadto K.Z. uznał za winnego:

1. popełnienia czynów zarzucanych i opisanych w akcie oskarżenia w pkt od XLV do LXXV (w sumie 31) stanowiących ciąg przestępstw określony w art. 91 § 1 k.k. z tym, że uznał, iż czynów opisanych w pkt od XLV do XLIX, od LI do LII i od LV do LXVII dopuścił się wspólnie i w porozumieniu z T.S., a 28 tych czynów polegało na dokonywaniu włamań do opisanych w tych zarzutach samochodów, a następnie ich zaboru w celu przywłaszczenia, a oskarżony uczynił sobie z tego stałe źródło dochodu i działał w grupie mającej na celu popełnienie przestępstw, dwa zaś z tych czynów polegało na dokonaniu włamania do samochodów i zaboru z ich wnętrza w celu przywłaszczenia różnych przedmiotów na szkodę właścicieli tych pojazdów i stanowiły przestępstwa z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., jeden zaś z tych czynów polegał na usiłowaniu dokonania, kradzieży z włamaniem do samochodu w celu jego przywłaszczenia, przy czym oskarżony działał w grupie mającej na celu dokonywanie przestępstw, a czyn stanowił występki z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i na podstawie art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę 5 lat pozbawienia wolności;

2. popełnienia w warunkach ciągu przestępstw określonego w art. 91 § 1 k.k. czynów opisanych w pkt od LXXVI do LXXVIII aktu oskarżenia – tj. przestępstw z art. 272 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. za które wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności;

3. popełnienia czynu opisanego w pkt LXXIX aktu oskarżenia z art. 275 § 1 k.k. i art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. za który wymierzył karę 4 miesięcy pozbawienia wolności;

4. popełnienia dwóch czynów z art. 279 § 1 k.k. opisanych w pkt LXXX i LXXXI aktu oskarżenia, przy czym ten z pkt LXXX polegał na tym, że w dniu 29 lutego 1996 r. w [...] działając wspólnie i w porozumieniu z nieustalonymi osobami dokonał włamania do samochodu marki Mercedes 560 SEK poprzez wybicie n/n narzędziem szyby bocznej tylnej, a następnie z wnętrza dokonał zaboru w celu przywłaszczenia radia CD marki SONY wartości 1500 zł., futra damskiego z norek wartości 6000 zł., teczkę skórzaną z zawartością dokumentów i pieczętek firmowych wartości 1000 zł., za które to dwa czyny wymierzył karę po jednym roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył K. Z. karę łączną 6 lat pozbawienia wolności.

T.S. uznał nadto winnym:

popełnienia w warunku ciągu przestępstw określonego w art. 91 § 1 k.k. 20 czynów (już powyżej przywołanych), a opisanych w pkt od XLV do XLIX, od LI do LII, od LV do LXVII aktu oskarżenia przy czym przyjął, że oskarżony dopuścił się ich w ciągu pięciu lat po odbyciu kary ponad sześciu miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo podobne oraz wspólnie i w porozumieniu z K. Z. i kwalifikując je z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. oraz art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. jako karę łączną wymierzył T.S. karę 5 lat pozbawienia wolności.

Wyrok ten – w zakresie dotyczącym K.Z. i T.S. – zaskarżyli ich obrońcy.

Obrońca K.Z. w swojej apelacji zarzucił: obrazę takich przepisów postępowania jak: art. 442 § 3 k.p.k. poprzez pominięcie wskazań zawartych w wyroku Sądu Apelacyjnego z 27 stycznia 2014 r.; art. 2 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art.

2 § 2 k.p.k. i art. 366 § 1 k.p.k. poprzez niewyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy; art. 4 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. i art. 424 k.p.k. poprzez jednostronną i nacechowaną brakiem obiektywizmu ocenę materiału dowodowego w szczególności zeznań P. S. , a także błąd w ustaleniach faktycznych.

Natomiast obrońca T.S. w apelacji zarzucił naruszenie art. 442 § 3 k.p.k. oraz – wskazane w poszczególnych zarzutach - błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia.

Po rozpoznaniu tych apelacji Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 29 listopada 2016 r.,– w zakresie K.Z. i T.S. – zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Ten wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżyli kasacjami obrońcy obydwu tych skazanych.

Obrońca skazanego K.Z. zarzucił rażące naruszenie prawa procesowego, mającego istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a w szczególności:

1. art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. polegające na utrzymaniu wyroku Sądu Okręgowego w zakresie czynu zarzucanego K. Z. w pkt LXXX w sytuacji gdy z dniem 29 lutego 1916 r. nastąpiło przedawnienie karalności;

2. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. polegające na braku odniesienia się przez Sąd II instancji odnośnie zarzutu z pkt 3 lit. b apelacji;

3. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. polegające na uznaniu przez Sąd II instancji zarzutów apelacji z pkt 1, 2 ,3 i 4 za niezasadne i uzasadnieniu swojego stanowiska z pominięciem okoliczności i argumentów wskazanych w apelacji w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego i wskazaniem wiedzy

i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w [...].

Natomiast obrońca skazanego T.S. zarzucił rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. mające istotny wpływ na treść wyroku polegające na zaniechaniu rozważenia przez Sąd Odwoławczy wszystkich wniosków i zarzutów apelacji obrońcy T.S..

W pisemnych odpowiedziach na kasacje prokurator Prokuratury Rejonowej w [...] wniósł o ich oddalenie jako oczywiście bezzasadnych.

„Pismo uzupełniające kasację” sporządził w dniu 30 listopada 2016 r. obrońca skazanego T.S. w którym podniósł, iż Sąd Odwoławczy nie odniósł się do kwalifikacji prawnej czynów przypisanych skazanemu, w szczególności co do możliwości uznania, że czyny mu przypisane stanowiły występki z art. 291 § 1 k.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zasadną okazała się tylko kasacja obrońcy skazanego K.Z. i to tylko w zakresie pierwszego z podniesionych w niej zarzutów. Pozostałe zarzuty tej kasacji, jak też kasacja obrońcy skazanego T.S. – w całości - są bezzasadne i to w stopniu oczywistym.

Taka ocena tych kasacji spowodowała, iż stosownie do treści art. 535 § 3 k.p.k., Sąd Najwyższy odstąpił od sporządzenia pisemnego uzasadnienia wydanego wyroku w zakresie, w którym te nadzwyczajne skargi zostały uznane za oczywiście bezzasadne.

Pierwszy zarzut kasacji obrońcy skazanego K.Z. okazał się zasadny, jakkolwiek z innych przyczyn aniżeli te, które na uzasadnienie tego zarzutu przedstawił w kasacji obrońca skazanego.

Nie ulega wątpliwości – w świetle treści wyroku Sądu Okręgowego - iż przypisany skazanemu czyn opisany w pkt LXXX aktu oskarżenia stanowił występki z art. 279 § 1 k.k. i był popełniony w dniu 29 lutego 1996 r. Tego rodzaju czyn był wówczas, tak jak i obecnie, zagrożony karą pozbawienia wolności od roku do lat dziesięciu. Zgodnie z obowiązującym wówczas brzmieniem art. 101 § 1 pkt 3 k.k. karalność przestępstwa ustawała, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło lat 10, gdy czyn stanowi występki zagrożony karą pozbawienia wolności przekraczającą trzy lata. Przepis art. 101 k.k. został po raz pierwszy od wejścia w życie Kodeksu karnego z 1997 r. znowelizowany ustawą z dnia 3 czerwca 2005 r. (Dz.U. Nr 132, poz. 1109), która to zmiana weszła w życie w dniu 3 sierpnia 2005 r. Dodano nią pkt 2a do przepisu art. 101 k.k., zgodnie z którym okres przedawnienia karalności czynów zagrożonych karą pozbawienia wolności przekraczającą 5 lat ustalono na lat 15. Kolejne nowelizacje art. 101 k.k. dokonane ustawą z: 24 października 2008 r. (Dz.U. Nr 214, poz. 1344), która weszła w życie w dniu 18 grudnia 2008 r.; dnia 4 kwietnia 2014 r. (Dz.U. z 2014 r., poz. 538), która weszła w życie 26 maja 2014 r.; ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 396),

która weszła w życie w dniu 1 lipca 2015 r., utrzymały taki okres przedawnienia karalności tego rodzaju czynów.

Równocześnie bezsporne jest, iż okres ten ulegał przedłużeniu przy spełnieniu wskazanych w art. 102 k.k. warunków. Zgodnie z pierwotnym, obowiązującym do dnia 3 sierpnia 2005r., brzmieniem tego przepisu jeżeli w okresie przewidzianym w art. 101 k.k. wszczęto postępowanie przeciwko osobie, karalność popełnionego przez nią przestępstwa ustaje z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu. Wspomniana nowelizacja ustawą z 3 czerwca 2005 r. wprowadziła różne okresy wydłużania okresu przedawnienia karalności przestępstw wskazanych w art. 101 k.k. Zgodnie z jej brzmieniem karalność popełnionego przez osobę przestępstwa określonego w § 1 pkt 1-3 art. 101 k.k. ustaje z upływem 10 lat, a w pozostałych wypadkach – z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu, o ile w tymże okresie wszczęto przeciwko niej postępowanie. Istotna – w realiach rozpoznawanej sprawy – nowelizacja przepisu art. 102 k.k. nastąpiła jednak dopiero ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 396), która weszła w życie od 1 lipca 2015 r., stosownie do której, jeżeli w okresie, o którym mowa w art. 101 k.k. wszczęto postępowanie przeciwko osobie, karalność popełnionego przez nią przestępstwa przedawnia się z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu. Przepis art. 102 k.k. w takim brzmieniu obowiązywał do dnia 2 marca 2016 r., kiedy to weszła w życie kolejna jego nowelizacja dokonana ustawą z dnia 15 stycznia 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny (Dz.U. z 2016 r., poz. 189), która to w art. 1 nadawała następujące brzmienie art. 102: "Jeżeli w okresie, o którym mowa w art. 101 k.k., wszczęto postępowanie, karalność przestępstw określonych w art. 101 § 1 ustaje z upływem 10 lat, a w pozostałych wypadkach – z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu".

Równocześnie przepis art. 2 tej ustawy z dnia 15 stycznia 2016 r. stanowił, iż do czynów popełnionych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy o przedawnieniu w brzmieniu nadanym tą ustawą, chyba że termin przedawnienia już upłynął. Oznacza to, iż przepisu tego nie stosuje się, jeżeli do dnia wejścia w życie przywołanej ustawy, tj. do dnia 2 marca 2016 r., upłynął już termin przedawnienia karalności określony w art. 101 k.k., a gdy w okresie tym wszczęto postępowanie przeciwko osobie, także termin wskazany w art. 102 k.k. – w brzmieniu

obowiązującym przed dniem 2 marca 2016 r. Jeżeli natomiast przed dniem 2 marca 2016 r. na podstawie dotychczasowych przepisów, tj. art. 101 k.k. i art. 102 k.k. w brzmieniu obowiązującym do czasu wejścia w życie w/w ustawy, nie nastąpiło przedawnienie karalności, kwestię tą należy oceniać według art. 101 k.k. i art. 102 k.k. – w brzmieniu obowiązującym od dnia 2 marca 2016 r. Nie ma zatem racji obrońca skazanego uzasadniając w kasacji omawiany zarzut treścią przepisu art. 4 § 1 k.k., która to norma w tego rodzaju zaszłościach nie ma zastosowania. Nie dostrzega bowiem Skarżący tego, że ów przywołany przepis art. 2 ustawy z dnia 15 stycznia 2016 r (podobnie jak i art. 15 p.w.k.k.) formułuje zasadę, wedle której przedawnienie karalności czynów popełnionych przed wejściem w życie tej ustawy normują jej przepisy, a jedyny wyjątek stanowiący, że przedawnienie ocenia się według przepisów poprzednio obowiązujących dotyczy sytuacji, w której termin przedawnienia karalności upłynął przed dniem wejścia jej w życie i to niezależnie od tego, czy do oceny prawnej konkretnego zachowania stosuje się – z uwagi na treść art. 4 § 1 k.k. – przepisy ustawy obowiązującej w czasie orzekania, czy obowiązującej poprzednio.

Odnosząc te wymogi do rozpatrywanego przypadku stwierdzić należy, iż:

- skazany K. Z. przedmiotowy czyn z art. 279 k.k. popełnił w dniu 29 lutego 1996 r.;
- przewidziany w art. 101 k.k. okres ustania karalności tego rodzaju przestępstwa wynoszący (od dnia 3 sierpnia 2005 r. do dnia dzisiejszego) 15 lat upłynął 29 lutego 2011 r.;
- wobec tego, że do wejścia w życie (przywołanej wyżej) nowelizacji z 20 lutego 2015 r., obowiązującej od 1 lipca 2015 r., uwzględniając ówczesne brzmienie art. 102 k.k., nie upłynął jeszcze termin przedawnienia (bo do owego okresu 15 lat należało jeszcze doliczyć 10 kolejnych lat, skoro w tym podstawowym okresie wszczęto przeciwko skazanemu postępowanie o ten czyn, który był zagrożony karą pozbawienia wolności przekraczającą lat 5) to należało, ustalać termin upływu karalności za ten czyn według owej nowelizacji art. 102 k.k. obowiązującej w okresie od 1 lipca 2015 r. do 2 marca 2016 r. Dokonanie tego skutkuje stwierdzeniem, iż karalność przedmiotowego czynu ustała z upływem 20 lat (15 lat z art. 101 § 1 pkt

2a k.k. + 5 lat z art. 102 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 2 marca 2016 r.), tj. z dniem 29 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w [...] wydał zaskarżony kasacją wyrok w dniu 29 listopada 2016 r. W tej sytuacji nie ulega wątpliwości, iż – w zakresie owego czynu opisanego w pkt LXXX aktu oskarżenia – uczynił to z naruszeniem przywołanych powyżej przepisów prawa materialnego określających terminy przedawnienia karalności takich, jak to przypisane skazanemu, przestępstw, jak również art. 17 § 1 pkt 6 (nie zaś 7 – jak to skarżący wskazał) k.p.k. Przepis ten określa negatywną przesłankę procesową w postaci przedawnienia karalności, której to zaistnienie zawsze skutkuje koniecznością odmowy wszczęcia postępowania, a w przypadku, gdy już je wszczęto, umorzeniem tego postępowania. Zaniechanie realizacji tego obowiązku przez Sąd Apelacyjny – mimo regulacji art. 433 § 1 k.p.k. – nakazującej rozpoznanie sprawy nie tylko w granicach podniesionych w apelacji zarzutów (taki zarzut nie był w niej podnoszony), ale w zakresie szerszym w wypadkach wskazanych (m.in.) w art. 439 k.p.k., skutkowało tym, że zaskarżony wyrok – w tym zakresie – wydano w warunkach wskazanych w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. Implikowało to koniecznością jego – w tej części – uchylecia, jak i utrzymanego nim w mocy – w tym zakresie - wyroku Sądu Okręgowego oraz umorzeniem postępowania - w oparciu o nadmienione już powyżej przepisy nakazujące takie rozstrzygnięcie.

Następstwem tej decyzji jest rozwiązanie – z mocy prawa – orzeczonej wobec K.Z. kary łącznej pozbawienia wolności, a tym samym i potrzeba jej na nowo wymierzenia, przez właściwy do dokonania tej czynności Sąd Okręgowy w [...].

Orzeczenie o kosztach uzasadnia treść: art. 632 pkt 2 k.p.k. (w zakresie w którym nastąpiło umorzenie postępowania wobec K.Z.) oraz art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. (w pozostałej części).

Z tych wszystkich względów orzeczono jak wyżej.

